

Toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2024

Sisällys

1. Sovatek-säätiö ja toimintaympäristö vuonna 2024	3
2. Työvalmennuksen toimiala	4
3. Järjestölähtöinen toiminta	7
5. Talous	10

1. Sovatek-säätiö ja toimintaympäristö vuonna 2024

Sovatek-säätiö on psykososiaalisen kuntoutuksen asiantuntija- ja yhteistoimintaorganisaatio, joka keskittyy erilaisten riippuvuus- ja mielenterveysongelmien ehkäisyyn ja hoitoon, työ- ja toimintakyvyn vahvistamiseen sekä työllistymisen edistämiseen.

Säätiön toimintamuodot ja palvelut perustuvat erilaisiin psykososiaalisen kuntoutuksen ja päihde- ja mielenterveystyön, työvalmennuksen sekä ammatillisen kuntoutuksen menetelmiin ja sisältöihin. Sovatek-säätiön kaltaisessa yhteistoimintaorganisaatiossa yhdistyvät ammatillinen ja tutkimuksellinen sekä kokemusperäinen ja ”hiljainen” tieto.

Sovatek-säätiön hallintoelimet ovat hallitus ja toimitusjohtaja. Hallitukseen kuuluu 3–7 jäsentä, jotka valitaan kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Vuosi 2024 on hallituksen toimintakauden kolmas vuosi. Hallitus huolehtii säätiön hallinnosta ja siitä, että säätiön toiminta järjestetään asianmukaisesti säätiön tarkoituksen toteutumiseksi. Hallitus vastaa siitä, että säätiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Hallituksen jäseninä ovat Simo Oksanen puheenjohtaja, Mari Tuomainen, Riikka Rantanen ja Katri Savolainen.

Toimintasuunnitelman ja talousarvion laatiminen vuodelle 2024 on haastava, koska säätiö on liikkeenluovuttamassa koko Päihdelääketieteen toimialan palvelut hyvinvointialueelle. Liikkeenluovutus vaikuttaa merkittäväällä tavalla säätiön taloudelliseen asemaan. Säätiön hallintoa ja tukipalveluita ollaan sopeuttamassa jäljelle jäävää palvelutuotantoa, järjestölähtöistä sekä muuta hanketoimintaa vastaavalle ja palvelevalle tasolle. Säätiö menestyi hyvin kuntouttavan työtoiminnan kilpailutuksessa. Hankintasopimus on tehty vuosille 2024–2025 ja se sisältää optiovuodet 2026–2027. Sosiaalihuoltolain mukaisen työtoiminnan hankintaprosessi on toimintasuunnitelmaa laadittaessa vielä kesken.

Palvelutuotannon lisäksi Sovatek on merkittävä vertaistoiminnan järjestäjä ja kehittäjä. Yleishyödyllisen kansalais- ja vertaistoiminnan sekä asiakkaiden osallisuuden edistämisen kokonaisuutta pyritään kasvattamaan toiminnallisesti ja rahoituksellisesti siitä huolimatta, vaikka pelituotoista saatujen STEA avustusten ennakoidaan vähenevän tulevaisuudessa. Säätiö on hakenut uusia STEA avustuksia jo olemassa olevien toimintojen lisäksi. Toimintasuunnitelmaan niitä ei kuitenkaan rahoituspäätösten puuttuessa ole kirjattu.

Säätiön koko toimintaa tulee arvioida uudelleen ja kehittää nykyisiä palveluja sekä etsiä uusia mahdollisuuksia ja rahoituslähteitä tulevaisuuden toimintaa varten. Säätiön strategia vuosille 2024–2026 laaditaan toimintavuoden aikana. Muuttuvassa ja epävarmassa tilanteessa ovat säätiön muutoskykyisyys, ketteryys ja ennakointi entistä tärkeämpiä ominaisuuksia. Toimintasuunnitelmaan on kirjattu lyhyen ajan strategisia tavoitteita toimialoittain.

2. Työvalmennuksen toimiala

Työvalmennuksen toimialalla tuotetaan Keski-Suomen hyvinvointialueelle kuntouttavaa työtoimintaa, sosiaalihuoltolain mukaista työtoimintaa ja avotyötä. Kelalle tuotetaan ammatillisen kuntoutuksen palveluja Akse- ammatillista kuntoutusselvitystä ja Teak-työllistymistä edistävää ammatillista kuntoutusta. Aluehallintoviraston jakamalla Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksella tuotetaan etsivää nuorisotyötä, erityisalueena vaikeasti päihdehäiriöiset nuoret sekä nuorten työpajatoimintaa.

Kuntouttavaa työtoimintaa sekä sosiaalihuoltolain mukaista työtoimintaa toteutetaan Sorastajantien työvalmennuskeskuksen työvalmennusyksiköissä ja säätiön muiden toimialojen toimipisteissä. Sosiaalihuoltolain mukaista työtoimintaa voidaan toteuttaa lisäksi myös avoimilla työmarkkinoilla avotyönä.

Työvalmennusyksiköissä kuntoutuja työskentelee omien tavoitteidensa, toimintakykynsä, tarpeidensa sekä mielenkiinnon kohteidensa mukaisesti eri työtehtävissä, osallistuu valmennussuunnitelmaansa kirjattujen tavoitteiden mukaisesti kuntoutukseen ja työyhteisönsä sekä valmennuskeskuksen muuhun toimintaan. Tarjolla on avointa ryhmätoimintaa, kohtaamispaikkatoimintaa sekä kursseja eri teemoissa esim. mielen hyvinvointiryhmä, digitaitojenryhmä, työnhakuryhmä, liikunta- ja kuntosaliryhmät, kädentaitoryhmät, ruoanvalmistusryhmät, peli- ja visailuryhmät sekä vertaisohjaajakoulutus ja erilaista vertaistoimintaa sekä kehittäjäasiakastoimintaa. Koulutetut vertaisohjaajat toimivat ammattihenkilöstön työparina apuohjaajina ryhmissä. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat voivat kouluttautua vertaisohjaajiksi osana työtoimintaansa.

Sorastajantien työvalmennuskeskuksessa on PAIKKO-järjestelmän mukaisesti tunnistetut oppimisympäristöt kahvilan, kierrätyskaupan, kiinteistönhuollon, kokoonpanon, kuljetuksen, varastoinnin ja lajittelun, polkupyöräkorjaamon, ompelimon, siivouksen, sekä media-alan työtehtävissä. Tunnistettuja ammatillisten perustutkintojen mukaisia oppimisympäristöjä on tällä hetkellä 14, joissa asiakkaan osaamista voidaan tunnistaa ja kirjoittaa heille osaamistodistuksia.

Osaamista voidaan tunnistaa Ajoneuvoalan, Kasvatus- ja ohjausalan, Kone- ja tuotantotekniikan, Liiketoiminnan, Logistiikan, Luonto- ja ympäristöalan, Media-alan ja kuvallisen ilmaisun, Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan, Ravintola- ja catering-alan, Taideteollisuusalan ja Tekstiili- ja muotialan perustutkinnoista, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta (TuVa), Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavasta koulutuksesta (Telma) sekä tutkinnon yhteisistä osista.

Oppimisympäristöjä muokataan ja kehitetään jatkuvasti seuraten ammatillisen koulutuksen ja asiakkaiden tarpeita. Sovatekillä toteutettavien hankkeiden myötä on pystytty tunnistamaan oppimisympäristöjä esim. vertaistoimintaryhmien toiminnan sisällöistä musiikkialan ja kasvatus- ja ohjausalan perustutkintoihin sekä tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta (TuVa), Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavasta koulutuksesta (Telma) sekä tutkinnon yhteisistä osista. Koko Sovatek-säätiön toiminnoissa on tällä hetkellä PAIKKO-tunnistettuja oppimisympäristöjä yhteensä 27.

Lisäksi Sorastajantiellä toimii nuorten valmennuspaja Buusti, runsaasti erityistä ja yksilöllistä tukea arjenhallintaa, koulutukseen ja työllistymiseen tarvitseville nuorille, Valsku- matalankynnyksen työtoiminta runsaasti tukea työtoiminnan käynnistymiseen ja edistymiseen tarvitseville sekä monipuolinen vertaistoiminta. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaan on mahdollista sijoittua osittain tai kokonaan näihin toimintoihin omien tavoitteiden ja tarpeidensa mukaisesti.

Työvalmennuksen toimialalla on viime vuosina käynnistetty uusia kuntoutuspalveluja. Palveluvalikkoa on monipuolistettu Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluiden avulla asiakkaiden tarpeita paremmin vastaavaksi. Samalla on pyritty varautumaan tulevaisuuden skenaarioihin ja varmistamaan työvalmennuksen toimialan jatkuvuus. Kelan hankintoihin osallistuminen ja uusien kuntoutuspalveluiden käynnistäminen on vahvistanut Sovatek-säätiön valmiuksia kuntoutuksen palveluntuottajana.

Uutena ammatillisen kuntoutuksen palveluna käynnistyi 1.1.2023 Kelan ammatillinen kuntoutusselvitys (Akse), jonka palvelusopimuksen kesto on 2023–2025 ja optiovuosi 2026. Kelan työllistymistä edistävän ammatillisen kuntoutuksen (Teak) palvelusopimuksessa vuosi 2024 on toinen sopimukseen sisältyvistä kahdesta optiovuodesta ja Kela kilpailuttaa palvelun sekä päivittää palvelukuvausta keväällä 2024. Syksyllä 2023 Kelan toteuttamassa Nuotti-valmennuksen hankinnassa emme menestyneet ja palvelu päättyi Sovatek-säätiöllä alkuvuodesta 2024. Näiden palveluiden myötä kokemuksemme ammatillisen kuntoutuksen palvelujen kilpailutuksista ja palvelujen tuottamisesta on kasvanut. Syksyllä 2023 osallistuimme Kelan nuoren elohankintaan, jonka toivomme osaltaan korvaavan palveluvalikostamme poistuvaa Nuotti-valmennusta. Nuoren elo-palvelu on masennus- ja ahdistuneisuusoireista kärsiville nuorille suunnattu moniammatillisesti toteutettu hybridikurssi.

Työvalmennuksen toimialalla pyritään myös ideoimaan uusia hankkeita ja rohkeita avauksia uusille palveluille. Vuoden 2023 alussa päättynyt VALSKU-monitoimijuudessa kehitetty Valmentava Sosiaalinen Kuntoutus työelämästä-hankkeessa mallinnettu vertaisvalmennus ja matalankynnyksen työtoiminta on juurrutettu osaksi työvalmennuksen toimialan palveluja.

Alle 29-vuotiaiden osalta vertaisvalmennuksen juurruttamisen tueksi saadaan valtionapua nuorten valmennuspaja Buustin yhteyteen. Vuonna 2024 vertaisuuden eri muotojen kehittäminen osaksi palveluita sekä vertaisvalmentajien säännöllinen kouluttaminen ja hyödyntäminen palveluiden toteuttamisessa on merkittävä uudistus työvalmennuksen toimialalla. Toinen merkittävä tavoite on tukea nuorten hyvinvointia ja pyrkiä kehittämään palveluja nuorille yhdessä nuorten kanssa. Useat tutkimuksen osoittavat, että nuorten hyvinvointi Suomessa eriytyy. Eriarvoistuminen näkyy taloudellisena, terveydellisenä, sosiaalisena ja koulutuksellisenä kysymyksenä. Sovatek-säätiön vaikeasti päihdehäiriöisille nuorille suunnattu etsivätyö on juurrutettu osaksi Jyväskylän kaupungin ja Sovatek-säätiön etsivää työtä. Erityistä tukea tarvitsevien alle 29-vuotiaiden nuorten valmennuspajan toiminnan kehittämisen painopiste on erityisen ja monialaisen tuen tarjoamisen lisäksi vertaisuus ja vertaisvalmennus. Olemme suunnitelleet yhdessä nuorten kanssa ja hakeneet Stealta avustusta nuorten vertaistoimintakeskuksen käynnistämiseen sekä avustusta vertaistoiminnan koordinointiin. Lisäksi olemme suunnitelleet yhdessä nuorten kanssa hankkeen, jossa pyrimme tavoittamaan Keski-Suomen hyvinvointialueelta vaikeasti tavoitettavia nuoria digitaalisen moninpelaamisen avulla. Tähän hankkeeseen olemme hakeneet alueellisen nuorisotyön valtion erityisavustusta.

Työvalmennuksen toimiala toteuttaa osaltaan säätiön tulevan strategian tavoitteita. Strategiakauden tavoitteena on vahvistaa ja selkiyttää Sovatek-säätiön tunnettavuutta, asemaa ja roolia. Tunnettavuuden lisäämisessä viestintä, markkinointi, sosiaalisen median käytön kehittäminen ja sähköisten palvelujen kehittäminen ovat työvalmennuksen toimialan kehittämiskohteita, jotka huomioidaan myös laatutyössä. Henkilöstön työhyvinvointia seurataan ja tuetaan työhyvinvointisuunnitelman mukaisesti sekä yhteistyössä työterveyshuolto Pihlajalinnan kanssa. Kehityskeskusteluissa keskitytään arvioimaan erityisesti henkilöstön koulutustarpeita ja tehtävänkuvia uudistuvissa toimintaympäristöissä. Organisaation sisäisten muutosten myötä arvioimme ja uudistamme työvalmennuksen toimialan hallinnollisia rakenteita sekä työryhmien toimintaa ja palaverikäytäntöjä.

Toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2024

Työvalmennuksen toimialalla työskentelee yhteensä 35 työntekijää ja lisäksi 3 ostopalvelutyöntekijää; 13 työvalmentajaa, 8 yksilövalmentajaa, joista yksi toimii myös työvalmennuksen kehittäjänä/Avin nuorten työpajatoiminnan aluekoordinaattorina, 4 Kela Teak-työhönvalmentajaa, 3 Kela Akse-valmentajaa, 4 etsivätyön ohjaajaa, 2 palkkatukityöllistettyä sekä kuntoutuspäällikkö. Lisäksi alihankintasopimuksella työskentelee kuntoutuslääkäri ja 2 psykologia.

Työvalmennuksen toimialalla työskennellään asiakaslähtöisesti ja moniammatillisesti ohjaten ja tukien kuntoutujaa hänen asettamiensa tavoitteiden mukaisesti. Kuntoutumispolkuja suunniteltaessa ja toteutettaessa hyödynnetään työvalmennuksen toimialan monipuolisia työtoimintaympäristöjä, moniammatillista henkilöstöä, tiivistä yhteistyötä tilaajan kanssa sekä vankkaa verkostotyön osaamista.

Vuonna 2024 työvalmennuksen toimialalla sopeudutaan moniin toimintaympäristössä käynnissä oleviin muutoksiin sekä palveluja ja rahoitusta koskettaviin uudistuksiin ja haasteisiin. Tämä edellyttää koko toimialaa kattavaa uudelleen tarkastelua ja organisoimista.

Keskeiset tavoitteet vuodelle 2024:

- Sopimuskannusteiden mukaisesti tuotettujen palvelujen määrä kasvaa verrattuna vuoteen 2023.
 - Kuntouttavan työtoiminnan palvelusopimus ja siitä maksettava hinta perustuu peruspäivähintaan ja sopimuskannusteisiin. Sopimuskannusteita on viisi:
 - 1 ei poissaoloja
 - 2 osaamistodistus
 - 3 siirtyminen työllistymistä edistävään palveluun
 - 4 koulutus
 - 5 työllistyminen
 - Vuoden 2023 aikana sopimuskannusteita on saatu eniten ensimmäisestä ja toisesta kannusteesta. Muiden kannusteiden toteutuminen on ollut vähäistä.
 - Kannusteiden mukaisesti toteutuvien palvelujen aikaansaamiseksi tulee henkilöstöä ohjata toimimaan tavoitteellisemmin ja valmennusprosesseja sekä niiden toteutumisen seurantaan tulee uudistaa.
- Toimialan rakenteita ja palveluprosesseja tullaan uudistamaan
 - Nykyisiä työtoimintoja (tuotannollisia yksiköitä) arvioidaan niiden tuottavuuden, työllistymisen edistämisen ja toimintakykyä vahvistavan näkökulman kautta. Ne toiminnat tai alat, jotka eivät ole arvion perusteella vaikuttavia voidaan lopettaa.
 - Toimintayksiköitä tai tuotannollisia toimintoja yhdistetään ja lopetetaan ja ne keskitetään jatkossa kahteen tai kolmeen yksikköön tai alaan.
- Henkilökunnan sijoittumisia eri tehtäviin ja yksiköihin joudutaan muuttamaan
 - Henkilöstö työskentelee jatkossa suuremmissa toimintayksiköissä
 - Toimenkuvia ja vastuualueita arvioidaan koulutuksen, osaamisen ja työkokemuksen mukaisesti. Tämän perusteella toteutetaan tehtävankiertoja ja uudelleen sijoitteluja.
- Valtionavustuksella rahoitettua työpajatoimintaa joudutaan eriyttämään muusta palvelutuotannosta
 - Aluehallintoviraston kautta saatavan valtioavustuksen ehtoja on muutettu siten, että työpajatoiminnassa olevat nuoret eivät voi enää samanaikaisesti olla kuntouttavassa työtoiminnassa.
 - Työpajatoimintaa pitää uudistaa siten, että se toimii jatkossa ns. ”arvioivana ja sisäänheittäväenä” yksikkönä toisin sanoen matalankynnyksen työpajana, jossa nuori

voi tulla kokeilemaan ilman sanktiota kykyään osallistua kuntouttavaan työtoimintaan työpajajakson jälkeen. Vastaavasta toimintamallista on hyviä kokemuksia Valsku toiminnassa.

- Laatu- ja verkostotyön vahvistaminen
 - Vuoden 2023 aikana on koottu Into ry:n ohjeistuksen mukaisesti laatukriteeristön aineistoa ja laatukäsikirjaa. Pitkätähittäimen tavoitteena on anoa laatumerkkiä.
 - Verkostoitumalla ja yhteistyötä lisäämällä muiden vastaavien toimijoiden sekä hyvinvointialueen kanssa voidaan parantaa asiakkaiden palveluprosesseja. Erityisesti monialaista palvelua tarvitsevien asiakkaiden yhteisprosesseja tulee parantaa.
 - Ottamalla käyttöön ja soveltamalla IPS-työhönvalmennusmallia voidaan parantaa kuntouttavassa työtoiminnassa olevien asiakkaiden siirtymistä koulutukseen tai työelämään. Tämä edellyttää sitä, että palveluntarpeen ja toimintakyvyn arvioinneissa sekä kuntoutussuunnitelmissa otetaan huomioon ja yhteensovitetaan sekä hoitavan tahon, että työvalmennuksen antamat palvelut. Lisäksi tulee huolehtia siitä, että kuntouttavassa työtoiminnassa olevalla asiakkaalla on olemassa jokin hoito- ja kuntoutussuhde, mikäli hänellä siihen on tarvetta.
- Uudet toimitilat
 - Työvalmennuksen toimialalla vuonna 2023 tehdyssä omavalvontaan liittyvässä riskienkartoituksessa nousi esiin merkittäviä puutteita Sorastajantien työvalmennuskeskuksen toimitilojen sisäilmassa. Käytännössä toimitilat ovat tehdyn lisäselvityksen perusteella niin epäterveet, että niistä tulee muuttaa mahdollisimman pian pois.
 - Loppusyksystä 2023 on aloitettu uusien toimitilojen kartoitus ja tavoitteena on, että uusiin toimitiloihin voitaisiin muuttaa 2024 aikana.
 - Tavoitteena on, että uusiin toimitiloihin voitaisiin sijoittaa kaikki Sovatek-säätiön toiminnot. Tämä mahdollistaisi huomattavia toiminnallisia synergioita esim. työvalmennuksen ja vertaistoiminnan integroinnin näkökulmasta.

3. Järjestölähtöinen toiminta

Sovatek-säätiön järjestölähtöinen toiminta saa rahoitusta Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskuksesta, STEA, hanke- ja toiminta-avustusrahoituksesta. Järjestölähtöinen toiminta tekee kehittämissyhteistyötä sellaisten järjestöjen kanssa, jotka toimivat työllisyyden, kuntoutuksen sekä päihde- ja mielenterveyden toimialoilla. Tavoitteena on myös rakentaa yhteistyötä säätiön palvelutuotannon sekä hyvinvointialueen kanssa.

Tavoitteena on kasvattaa STEA avustuksen määrää. Säätiö ei toistaiseksi ole hakenut yleisavustusta. Toimintavuoden aikana on tarkoituksena selvittää yleisavustuksen saantimahdollisuuksia ja jättää hakemus vuodelle 2025.

Vuodelle 2024 on haettu jatkoa Olohuonehankkeelle, Tukialushankkeelle ja Pelituen toiminta-avustukselle sekä Sovatekin KAISTA - vertaistoimintaa yhteisöissä ja toimintakeskuksissa toiminta-avustukselle. Lisäksi uutena on haettu avustusta vertaistoiminnan koordinaatioon sekä nuorten vertaistoimintakeskukselle.

Sovatekin vertaistoimintaa yhteisöissä ja toimintakeskuksissa - KAISTA

Sovatekin vertaistoiminta on käynnistynyt vertaisten omasta tarpeesta ja aloitteesta. Käynti- ja vertaismäärät ovat kasvaneet. Päihdekuntoutujien kynnys muihin Jyväskylässä toimiviin päihde- ja mielenterveyskeskuksiin on ollut ja on edelleen korkea. Kaistan toiminta mahdollistaa tasavertaiseen vertaisuuteen pohjautuvan kohtaamispaikan päihdekuntoutujille

ja rikosseuraamusasiakkaille, jossa vertaistuen lisäksi voidaan antaa apua arjen asioihin ja tukea toimintaan osallistuvia myös palveluohjauksen avulla. Kaistan toiminnassa on mahdollisuus osallistua bänditoimintaan sekä omien teosten julkaisuun eri kanavilla.

Tavoitteena on osallisuuden lisääminen, kuntoutuminen ja mielekäs elämä. Vapaaehtois- ja vertaistoimintaan voi osallistua monipuolisissa toiminnoissa kahdessa vertaistoimintakeskuksessa. Toiminnan suunnitteluun osallistuvat vertaiset ja henkilöstö yhdessä tätä varten perustetuissa foorumeissa, kuten jokapäiväisessä yhteisökokouksessa, kahden viikon välein koontuvassa Verkko kokouksessa sekä kahdesti vuodessa suunnittelupäivissä.

Vertaistoiminnalla on tärkeä rooli hyvinvointialueen mtp kuntoutumispoluissa, joissa tuetaan asiakkaita vieroitushoidosta työelämään tai muuhun toimintakykyä edistävään toimintaan. Säätiön palvelukonseptiin on yhdistetty palvelutuotannon, vertaistoiminnan ja hankkeiden tiivis yhteistyö. Toimintaa käydään esittelemässä jo osastohoitovaiheessa asiakkaille madaltaen kynnystä vertaistoimintaan sekä osallisuutta lisääviin toimintoihin.

Vertaistoiminnan tavoitteet ovat:

1. Vertaistoimintakeskuksen kävijöiden osallisuuden kokemus kasvaa.
2. Kävijät kokevat toiminnan tukevan kuntoutumista.
3. Kävijöiden mielenterveys kohenee.
4. Kävijöiden arjen hallinta paranee
5. Vertaistoimintakeskuksen toiminta lisää kävijöiden kokemusta elämän mielekkyydestä.
6. Kävijät kokevat toiminnan vahvistavan hänen voimavarojaan.
7. Vertaistoimintakeskus tavoittaa uusia kävijöitä.

Pelituki

Pelituki on STEAn kohdennetulla toiminta-avustuksella rahoitettua toimintaa, jonka päämäärä on peli- ja nettihaittojen ehkäisyn ja hoidon kehittäminen. Pelitukea toteutetaan yhteistyössä Kuopion kriisikeskuksen ja Kirkkopalvelujen riippuvuustyön kehittämissyksikön kanssa ja toiminta-alueena on vuodesta 2024 alkaen koko Suomi. Lisäksi Pelituki tekee tiivistä yhteistyötä THL:n ja pelihaittatyötä tekevien valtakunnallisten järjestöjen kanssa. Toiminnalla vahvistetaan sosiaali-, terveys-, kasvatus- ja ohjausalan ammattilaisten pelihaittoihin ja haitalliseen internetin käyttöön liittyvää osaamista sekä lisätään järjestötoimijoiden, pelaajien ja heidän läheistensä tietoisuutta pelaamiseen ja netinkäyttöön liittyvistä haitoista. Pelituki toimii alueellisena osaamiskeskuksena, joka välittää tietoa alueen ja valtakunnallisen tason pelihaittoihin liittyvän kehittämistyön välillä, toteuttaa kehittämissideoita ja tuottaa uusia sekä kehittää käytössä olevia materiaaleja.

Pelaamiseen ja netin käyttöön liittyvät haitat lisääntyvät digitalisaation myötä, mutta apua näihin pulmiin on vaikea löytää. Pelituen verkostoissa toimivien mukaan tarvitaan peli- ja nettiongelmien liittyvän osaamisen vahvistamista sekä lisää tietoa ja tukea läheisille. Ongelmien vähentämiseksi on parannettava palvelujen laatuun ja saatavuuteen vaikuttavaa ammattilaisten osaamista sekä tarjottava laajasti tietoa ja materiaaleja pelaamiseen ja netin käyttöön liittyvistä riskeistä ja haitoista. Sote-uudistus on muuttanut palvelurakenteita ja Pelituki vaikuttaa koulutus- ja verkostotyöllään peli- ja nettihaittoihin liittyvien palvelujen huomioimiseen sekä varmistaa sote- palvelujen ja hyte-toiminnan rajapinnan sujuvuutta. Ongelmalliseen digipelaamiseen liittyvän tiedon, osaamisen ja toimintamallien tarve kasvaa, koska käyttöön tuleva ICD-11 luokitus sisältää digipeliriippuvuus-diagnoosin. Pelituessa aiheesta on tuotettu tietoa ja koulutusta vuodesta 2012. Ruotsinkielistä tukea ja materiaaleja peli- ja nettihaittoihin on vähän, joka on noussut esiin erityisesti Pohjanmaalla. Pelituki on käynnistänyt verkkoneuvonnan ruotsiksi sekä tuottanut materiaaleja ja koulutuksia. BMR- säätiön rahoituksella toteutetun hankkeen

avulla on koottu tietoa perheiden ja perheiden kanssa työskentelevien tuen tarpeista ja käytössä olevista materiaaleista ja palveluista. Erytystä tarvetta olisi mm. yläkouluikäisten tyttöjen somen käyttöön liittyvien pulmien tuelle ja puheeksioton toimintamalleille.

Olohuone-hanke

Toiminta perustuu vahvaan ja tasa-arvoiseen kumppanuuteen julkisen toimijan kanssa. Olohuone toimii Palvelukeskus Hanskassa. Toiminnan tarve on selvitetty 2020-2023. Tarvetta on selvitetty kohderyhmältä asiakaskyselyllä sekä sidosryhmäkyselyllä, joiden tulosten perusteella Olohuoneen toiminta nähdään välttämättömäksi ja halutaan vakinaistaa. Toiminta tuottaa terveyttä ja hyvinvointia hyvin matalalla kynnyksellä, vähentää yksinäisyyttä ja ulkopuolisuuden tunnetta sekä lisää heidän osallisuuden kokemustaan. Olohuone ohjaa ja tukee kohderyhmän henkilöitä heidän tarvitsemiensa palvelujen piiriin.

Olohuone tavoitti nopeasti aktiivisesti päihteitä käyttävät, asunnottomat ja palvelujen ulkopuolella olevat henkilöt. Jo ensimmäisenä toimintavuotena 2020 hankkeen toimintaan osallistui 178 eri kävijää ja vuonna 2022 toimintaan osallistui 320 eri kävijää. Toiminnan aikana on käynyt ilmi, että palvelukeskuksen toimintaa tulisi laajentaa ja koota samalle kohderyhmälle kooluvat palvelut yhteen, koska kohderyhmällä on usean erillisen palvelun tarve samanaikaisesti. Sovatek- säätiö on saanut luvan laatia esityksen ja suunnitelman, kuinka kohderyhmälle tarjottuja erillisiä palveluja tulisi koota yhteen ja kehittää siten, että ne olisivat saatavilla palvelukeskuksesta saman aikaisesti. Jos suunnitelma toteutuu, Olohuone toiminnan (ei julkisen/lakisääteisen palvelun) kohderyhmä kasvaa ja toiminta monipuolistuu.

Olohuonehankkeen tavoitteet ovat:

1. Olohuone -hankkeen kohtaamispaikassa aktiivisesti päihteitä käyttävät henkilöt kokevat osallisuuden kokemuksen lisääntyneen ja eriarvoisuuden kokemuksen vähentyneen hankkeen aikana.
2. Kohtaamispaikan kävijöiden yleiskunto ja hyvinvointi paranee kohderyhmän henkilöiden oman kokemuksen mukaisesti sekä Olohuone -hankkeen työntekijöiden ja yhteistyökumppaneiden havaintojen perusteella.
3. Kohderyhmän henkilöt pääsevät tarvitsemiinsa palveluihin, tarvittaessa kohtaamispaikan henkilöstön tukemana ja ohjaamana.
4. Kohderyhmän palvelupolkujen kynnyksen madaltaminen ja kohderyhmän muiden palvelujen yhteen kokoaminen yhdessä hyvinvointialueen sosiaalipalvelujen, päihde- ja mielenterveyspalvelujen, asumispalvelujen, Kelan ja kohderyhmän muun verkoston kanssa.

Tukialus -hanke

TUKIALUS on kynnyksetöntä etsivää ja jalkautuvaa sosiaalista huolenpitoa ja apua akuutissa hädässä oleville päihde- ja mielenterveysongelmallisille sekä asunnottomille nuorille aikuisille ja aikuisille, jotka eivät ole olemassa olevien palveluiden piirissä. Ammattilais-vertaistyöpari liikkuu Jyväskylässä kaduilla sekä julkisissa tiloissa. Kyse on syrjäytyneiden ihmisten inhimillisen kärsimyksen poistamisesta, toimintakyvyn, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Tukialus toimii katuympäristössä aikaansa viettävien päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivien ihmisten elämän- ja arjenhallinnan tukemiseksi ja kiinnittämiseksi olemassa oleviin palveluihin.

5. Talous

Sosiaali- ja terveystalouden järjestäytyminen hyvinvointialueiksi vaikuttaa oleellisesti Sovatek säätiön vuoden 2024 talouden perusrakenteeseen. Päihdepalvelujen siirtyminen liikkeen luovutuksella K-S Hyvinvointialueelle vähentää palvelutoiminnan tuottoja n. 4 meur ja henkilöstöä n. 50 htv verran. Käytännössä Sovatekin kokonaisvolyymi on vajaat puolet aikaisempien vuosien tasosta. Kokonaisuus jakaantuu työvalmennuksen ja järjestölähtöisen (Stea) päätoimialoihin sekä tukipalveluyksikköön (yleis- ja taloushallinto, ICT, HRM). Kokonaisbudjetti on 3,1 meur ja henkilöstömäärä 61.

Työvalmennuspalvelut jatkuvat Sorastajantien ja Matarankadun yksiköissä n. 37 toimihenkilövuosiresurssin voimin. Toimialan kokonaisbudjetti on 2,2 meur, mistä Kuntouttava työtoiminta 950K, sos.huollon työtoiminta 285K, KELA-kuntoutuspalvelut 345K, liiketoiminta 375K ja valtionavustukset (Etsivä työ, Nuorten työpaja ja aluekoordinaattori) 245K. Kuluvan vuoden toteutamatason perusteella budjetoitujen työvalmennustuottojen oletetaan pysyvän jokseenkin v. 2023 tasolla (-23K). Palkkatuen ja tuotannon liikevaihdon oletetaan vähenevän n. 40K, mutta sitä kompensoi KELA-kuntoutuspalvelujen n. 30K lisäys. Tukipalvelujen yleiskulut huomioiden päädytään kannattavuuden osalta nollatulokseen. On tosin huomattava, että valtionavustusten lopullinen päätös saadaan vasta alkukevällä 2024. Samoin sos.huollon työtoiminnan hankintapäätös tulee ilmeisesti lähempänä vuoden vaihdetta.

STEA-avustusehdotukset saatiin tätä kirjoitettaessa joulukuun 1. päivänä. Stea-avustuksia haettiin 7 hankkeeseen, joista kuuteen tuli myönteinen päätös. Ehdotusten mukaisesti STEA-rahoitusta oletetaan kertyvän 901 211 euroa. Avustuskäytännön mukainen yleiskulujen 15 % maksimiosuus kattaisi tällöin hallinnon ja tukipalvelujen kuluista 118 000 euroa.

Perinteiseen tapaan v. 2024 taloussuunnittelu rakentuu vahvasti käyttötalouden varaan. Ensi vuodelle ei ole tiedossa normaaleista korvausinvestoinneista poikkeavia pitkäaikaisia hankintoja. Optiona on kuitenkin Sorastajantien toimitilan mahdollinen vaihtuminen uuteen sisäilmaltaan terveempään kohteeseen. Muuttokustannukset ja erityisesti liikkeen luovutuksen myötä joka tapauksessa syntyvä arviolta yli 500K euron lomapalkkavelan maksu Hyvaksille asettaa huomattavan maksuvalmiushaasteen. Näin ollen kaikki tilikauden aikaiset investoinnit arvioidaan ja budjetoidaan erillisinä.

Tässä vaiheessa tulevan vuoden taloussuunnittelun lopputulemana on 5 634 euron käyttötalouden ylijäämä. Liikkeen luovutuksen ja vielä avoinna olevien kilpailutusten taloudelliset vaikutukset saattavat luonnollisesti vaikuttaa talouden nollasummasapainoon.

VARSINAINEN TOIMINTA	BUDJ. 2024
Toimintatuotot	
Työvalmennus palvelumyynti	1 235 062
3003, Työvalmennustuotot, KTT-sopimus	950 000
3004, Työvalmennustuotot, SosHuolto-sopimus	285 062
Tuotantotoiminnan tuotot	364 633
3000, Varsinaisen toiminnan tuotot	364 633
Palkkatuki	17 200
3007, Palkkatuki	17 200
Kuntoutuspalvelujen tuotot	345 254
3005, Kela-kuntoutuspalvelut	330 656
3006, Kuntoutuspalvelut, vak.yhtiöt	14 598
Projektituotot	1 146 211
3008, Projektituotot	245 000
3009, STEA-tuotot	901 211
Muut tuotot	10 000
3080, Muut tuotot	10 000
Toimintatuotot yhteensä	3 118 360
Toimintakulut	-3 112 726
Henkilöstökulut	-1 559 532
Palkat	-1 292 100
Sosiaalikulut	-267 433
Poistot	-22 050
Muut kulut	-1 531 144
<i>Toimitilavuokrat</i>	<i>-363 235</i>
<i>Henkilöstösivukulut</i>	<i>-81 943</i>
<i>Muut vuokrat</i>	<i>-15 563</i>
<i>Aine- ja tarvikeostot</i>	<i>-120 142</i>
<i>Käyttö- ja ylläpitokulut</i>	<i>-31 769</i>
<i>Myynti-markkinointikulut</i>	<i>-2 055</i>
<i>Ajoneuvokulut</i>	<i>-29 088</i>
<i>Konttori- ja hallintokulut</i>	<i>-31 368</i>
<i>Vakuutukset</i>	<i>-6 015</i>
<i>Ostetut palvelut</i>	<i>-67 096</i>
<i>Stea nettokulut</i>	<i>-782 870</i>
Toimintakulut yhteensä	-3 112 726
KÄYTTÖTALOUSJÄÄMÄ	5 634